

NÁDAZÁS

(*Vikendnovella*)

BURÁNY NÁNDOR

A Philipsnél jártunk egy szerződéskötési ügyben, akkor láttam ott, a hágai kiránduláson a dúsgazdag milliomosok negyedében egy zsúpfedeles villát. Régi ismerősöm, több évtizede kinn él már, azt mondta, akinek annyi a pénze, hogy nem tud vele mit csinálni, az épít most ilyet. Újra divatba jön a zsúpfedél, a nádtető. A nyugati civilizáció, a szuperteknika felfedezi, amit a magyar paraszt ősidők óta tudott, hogy a nádtető nyáron hűvösen, télen pedig melegen tartja a lakást. Energiatakarékos épületanyag. Ami valamikor a szegénységet jelentette, s nálunk jelenti ma is, a nádtető manapság a milliomosok kiváltsága lett. No, nem azért vettem én meg a nádfedeles házat, ami nem is ház, csak házikó, inkább kunyhó egy gyümölcsöskertben, de amikor megláttam, amikor alkudni kezdtem rá, eszembe jutott az a hollandiai villa is. Összehasonlíthatatlanul kisebb és szerényebb annál, de a gyümölcsöskertek, a szőlőhegyek vidékén, ahogy kinőtt a kövér pázsit egészséges zöldjéből, a természet gazdagon megrakott meggyfák között, a nád sokkal inkább odaillőbb természetes elemnek hatott, mint a halott műanyaglemez-tákolmányok, amelyekkel erőszakoltan teletűzdelték a vidéket. Talán ez ragadott meg akkor anélkül, hogy tudatában lettem volna: egyetlen nádtetős ház a környéken, s az is az enyém lehet; valami, ami másnak nem lesz, csak nekem.

Akkor még nem gondoltam arra, hogy két év múlva mekkora gondot okoz majd ez az első látásra megszeretett háztető.

Most alighogy befejeztem a munkát, az évi szabadság után az első munkanapon, rohanok haza, átöltözök, aztán újra be a kocsiba, s irány a gyümölcsöskert. Ki tudja, milyen meglepetés fogad megint.

Nem a lelkesedés röpit most, nem azért megyek, hogy az almafáimban gyönyörködjek, a gondtalan kikapcsolódás helyett inkább az aggodalom, a szorongás várja, lesi, hogy megkaparintson, hatalmába ejtsen. Nem elég az embernek az üzemben az idegőrlő munka, ott is csak a kínos bizonytalanság, fizetésképtelenség, nyersanyaghiány, realizációs nehézségek, s aztán amikor alig várja, hogy innen elmeneküljön, s amikor azt hiszi, még mindig azt reméli, hogy a gyümölcsösökben az a nyugalom fogadja, amire minden porcikájának szüksége van, akkor itt, éppen itt éri a legkellemetlenebb meglepetés; ez történt meg velem tegnap is, s félek, ma megint cserbenhagy a remény, hogy minden rendben van, kész a nagy munka.

— Pénz van nálad? — kérdezi a feleségem már a lépcsőházban, amíg vakoskodva keresem a kulcslyukat. Dühít, hogy nem látom, egy hete már, hogy kiegészít a villanykörte, de ki nem cserélnék.

— Van — válaszolok kurtán, mint mindig, amikor rosszkedvemben vagyok. — Menj, hívd a liftet! — küldöm előre, nehogy kérdezzen még valamit.

Idegességem csak fokozza, hogy sokáig kell várnunk a liftre, pechünk van, aggasztóan sokszor történik meg, hogy éppen akkor a legnagyobb a forgalom, mintha az egész ház akkor akarna liftezni, mikor mi indulunk valahova, nem győzzük kivárni, mire sorra kerülünk. Most is hiába nyomtam állandóan a lift hívó gombját, már-már el akartunk indulni gyalog a lépcsőn, mikor végre a mi emeletünkön állt meg, nem azért, mert idehívtuk, az egyik szomszédunk, a nyugdíjas sófőr jött meg.

— Gyere, mert mindjárt akkora lesz a forgalom — siettettem a feleségem —, sosem jutunk ki a városból.

A napon átforrósodott a kocsi, szédítő, fojtogató, izzasztó meleg. Már tavaly ősszel feltűnt, hogy nagyon elvékonyodott a nádtető, egyszer-kétszer esők után észrevettük, hogy beázott, s akkor lepődtem meg igazán, mikor hanyatt fekve egy keskeny résen át kiattam az égboltra. Nem lehetett tovább várni, elhatároztam, hogy mester után nézek. Abban biztos voltam, hogy a városban nádazómestert nem találok, vidékről kell majd hoznom valakit. A tiszt, akitől a gyümölcsösökertet vettem, azt mondta, neki egy kátyi öreg nádazó a tetőt, a szomszédom aztán egyre a temerinieket ajánlotta, azokat keresték ők akkor is, mikor készült a ház, de nem értek rá, éppen Karadordevón dolgoztak. Érdeklődtem az ismerősöknei, tud-

nak-e valaki nádazót, öreg temerinit, de eredménytelen maradt a próbálkozásom.

Véletlenül akadtam nyomra, vagy inkább véletlen volt, hogy már előbb nem találtam rá. Szinte naponta keresztülhajtottam a kamenicai főutcán, s igaz, olyankor inkább az utat figyeli a sofőr, nem a háztetőket, mégis egy szeptemberi napon hazajövet beleakadt a tekintetem egy új nádtetőbe.

— Nézz ide! — mutattam a feleségemnek is. — Itt nemrég dolgozott a mester.

— Állj meg! — ajánlotta ő mindjárt.

— Majd. Most már itt nem lehet — legyintettem, mutatva, hogy keskeny az út, veszélyes megállni, vesztegelni.

De megörültem már pusztán annak a ténynek is, hogy sikerült egy ilyen nyomra lelnem, itt áll az utam mentén a ház, rajtam múlik csak, tőlem függ, mikor állok meg, s kérdezem meg a mester címét. Talán nád is maradt ki, az lenne még a nagyszerű, nem kellene messziről, a kátyi rétből vagy ki tudja, honnan hordani.

Elmentem még többször a ház előtt, mindig találtam valami okot, hogy ne álljak meg, legtöbbször az egyre bedöglő kistraktor idegesített fel, halogattam a dolgot, mintha nem magamnak lett volna rá szükségem.

De akárhányszor végimentem a kamenicai főutcán, a kocsiból mindig figyeltem a házat, mintha feladatul kaptam volna, ellenőrizzem a nádtetőt, hogy megvan-e; egyszer a szőlőből hazafelé jövet idős asszonyt láttam, ahogy meszeli a ház elejét, meg is álltam nyomban, átsiettem az úton, s megkérdeztem, kik javították a háztetőt. Készségesen elmondott mindent, két temerini öreg dolgozott nála, bementünk az udvarba, s a konyhában előkereste a címüket, fölírtam magamnak, gondolva, hamarosan útba ejtem őket, s ha csak lehet, a nagy őszi esők előtt megjavítjuk a tetőt. Mint egy különös nagy szerzeménynek, úgy örültem a pénztárcámban hordott címnek. A nád beszerzésével kapcsolatban már nem sok vigasztalót mondott az asszony. Neki nem maradt ki egy kéve sem, sőt elég sem lett, amit előre megvásárolt, utólag kellett venni hozzá, nagy nehezen kapott csak, dupla áron.

Hol vehetek nádat?, kérdezősködtem, s mondogatták, hogy a kátyi rétből kell keresnem, onnan hordták mások is; aztán ahogy gondolkodtam, eszembe jutott, hogy Zenta felé utazva sokszor láttam a kúpba rakott nádkévéket Temerin után, a Jegricska partján meg

aztán Földvár táján, a csatorna melletti réten. Itt valamelyik helyen biztosan találni fogok, nyugtatgattam magam, ám harminc, negyven vagy ötven kilométerről hozatni nem lesz olcsó mulatság, a fuvar többbe kerül, mint a nád — ijedeztem, de megint csak találtam magamnak okot a megnyugvásra: nem kell nekem sok, öt-hat kéve, esetleg hat-nyolc, nézegettem a tetőt, ami már nagyon elvékonyodott.

Nemegyszer beláttam már, hogy az ilyen ámitás, önámítás ténylegesen semmit sem segít a bajomon; hiába odázom el, amit így is, úgy is meg kell tennem, annak az elvégzése alól nem húzhatom ki magam, a nádtetőt is előbb-utóbb meg kell javíttatnom, s tudhatnám már, hogy ha később szánom rá magam, azzal csak nehezebb lesz a dolgom; ezeregyszer meggyőződtem erről, s mégis újra csak húzom, halogatom a nádaaszt, nemegyszer átutaztam már Temerinen, de nem álltam meg, nem kerestem fel a mestert, pedig minden alkalommal ott lapult a pénztárcámban címével a kicsi papírdarab, amit a kamenicai asszonytól kaptam, s álmatlan éjszakákon szenvedtem az idejében el nem végzett munka miatt; a hideg verejték vert ki, ha rá gondoltam, hogy bejön egy hetes eső, átszivárog az elvékonyodott nádrétegen, eláztatja a falakat, s meglesz a kár, a tető mellett majd ezeket is javítani kell, s mindezt az én hanyagságom vagy legalábbis az ügyek intézésével szembeni viszolygásom okozza.

Mikor aztán megtaláltam az öreget, tömzsi kis ember, olyan, aki könnyen, magabiztosan mozoghat fönn a tetőn, úgy láttam, nem lesz vele sok bajom, becsületes ember, kedve is van a munkához, megérti, hogy sürgős tetőjavításról van szó; megbeszéltük, mikor jöveők érte, fölviszem a hegyre, megnézi, milyen tetőt kell rendbe hozni, akkor már megmondhatja, mennyi nádat kell vennem, s mi kell még a munkához; visszafelé aztán nem muszáj már, hogy hazavigyem, leteszem csak a buszállomáson, adok neki húsz dinárt, s utazik majd busszal.

Kora reggel utaztunk föl, körülnézte a házat, megkóstolta a meggypálinkámat, aztán azt mondta, ide kell úgy huszonnégy kéve nád, fél kilogram drót, ketten jönnek, két nap alatt meglesz.

— Huszonnégy kéve? — kérdeztem, s megérthette, hogy kicsit sokallom.

— Annyi kell, hallja — erősítgette a mester, s elmagyarázta, hogy egyszer le kell takarniuk az egészet, aztán pedig fölül még elszegni.

Nem is mertem mondani, hogy én azt hittem, az általa most mon-

dott mennyiségnek a felére sem lesz szükség. Szégyelltem előtte a naiv járatlanságom. És különben is, ő a mester, mondhatok én, amit akarok, végül csak annyit kell vennem, amennyire szerinte szükség lesz. Én most nádatatok először életemben, neki meg, ki tudja, hanyadik ilyen munkája ez már.

— Csak ide majd, tudja, olyan vékonyabb szálú kell — magyarázta, miután rágyújtott egy újabb cigarettára. — Látja, amit először tettem rá, ez erősebb, vastagabb, de amit most erre húzunk, az vékonyabb kell hogy legyen.

— De hol találunk? Maga ott tud biztosan valahol...

— Hát ez az, hogy most nehéz lesz — nézett a szemembe, s elmagyarázta, hogy a nádat télen vágják, s ilyenkorra már rendszerint elfogy, ők is sok tetőt megjavítottak már az idén, várja is őket még néhány munka, de legtöbb nádat a szerbiaiak vittek el stukatúrnak, ami volt, azok mind összeszedték.

Szorongva hallgattam a szavait, amitől félttem, bekövetkezett, a halogatásom következtében őszre nem tudjuk megjavítani a tetőt, s aztán jön a hó, az is ha olvadni kezd, mind befolyik a falakra. Csak kárt csináltam magamnak, amit pedig könnyen megelőzhettem volna. Tehetetlenül toporogtam a ház előtt, a rémképek megrohantak, nem tudtam védekezni ellenük, bármi következne is be, semmit sem tehetek, most már ha akarnám, se tudnék védekezni ellene.

— Akkor az idén már semmit sem tehetünk? — kérdeztem leverten, kétségbeesve. — Majd csak tavaszra? ..

Néztem az összeesett, elvékonyodott nádtetőt, fürkésztem, mintha arról akartam volna meggyőződni, amiben magam sem hittem, hogy nincs is ez még olyan rossz állapotban, túlzott az aggodalmam, s nem is kell attól félnem, hogy a télen majd nagy beázás tesz kárt a házban.

— Hát azért előbb is — sajnált meg az öreg. — Van nekem ott ismerősöm, aki szokott vágni, majd beszélek vele; az kell csak, hogy megfagyjon a nád, akkor lehullik a levele, s lehet decemberben is szép idő, amikor ezt megcsinálhatjuk.

— Persze, meg majd nézek még én is valahol...

— Csak mondom, ilyen vékony szálút vegyen.

— Mennyi most kévéje?

— Száz-százhusz dinár.

Gondolkoztam, számoltam, mennyibe jön a huszonnégy kévé.

— Csináltunk mi egy tetőt, hát ott maradt ki valamennyi, az

éppen ilyen vékony szálú volt, amilyen magának is kellene. Egy hónapja lehet ennek, de az már eladta.

Egy hónapja. Megint rajtam múlt, csak magamat okolhatom, hogy nem vehettem meg az éppen nekem való nádat. Egy újabb ok az önmagammal szembeni elégedetlenségre. Torlóddó, fokozódó, robbanással fenyegető feszültség.

Ülünk a feleségemmel a kocsiban, a forró bádogdobozban, kifordultunk a sugárútra, átjutottunk a harmadik villanyrendőrön, s gurulunk fel a hídra anélkül, hogy egy szót is szólnánk egymáshoz. Nem kellene, hogy ideges legyek, ellenkezőleg minden okom megvan rá, hogy higgyem, ez az a nap, ez az az óra, amikor az a sok feszültség feloldódik; ezt hittem már tegnap, aztán a délutáni meglepetés annyira fejbe vágott, hogy még mindig nem tudok magamhoz térni. Hogy nekem valami jónak ígérkezik, akármilyen biztosnak látszik is, nem hiszek én már abban. S az üzemben is, amit az amerikai kereskedő mondott. Türelmetlenül nyomom a gázpedált, minél előbb ott legyek, csak a bizonytalanságon túlessek már, akármilyen vár is rám, de tudjam, hányadán állok. Kíméletlen melegen süt a nap. Forró bizonytalanság. Hetek óta nem esett, kiszáradt a föld, nehéz, gubancos felhők tolonganak az égen, sötéten, fenyegetően, a nap júliusi magasságokból tüzel, a felhők meg sem közelíthetik.

Csorog rólam a verejtek, lenyitom a kocsi ablakát, de kintről is forró levegő vágódik be. Megfulladok.

Már délelőtt elegendő volt. Hónapok óta nem látunk kiutat a lehetetlen állapotból. Ettől a mai beszélgetéstől sokat vártunk az üzemben. Végül csak a kilátástalanságunk fokozódott.

Nemcsak az üzemben, munka után, odahaza is emiatt emésztette magát az ember, s a családban nem egy veszekedés a feszült idegállapot miatt robbant ki.

Nemegyszer megtörtént, hogy annyira fáj a fejem, az ájulás kekulgetett, mikor hazaértem, s alig vártam, hogy elbújjak egy sötét szobában; ha feleségem ilyenkor valamilyen, számára fontos problémát akart megbeszélni, rendszerint ingerülten válaszoltam, akaratlanul, a fájdalommal szembeni tehetetlenségemben. Így vagyok most is, hogy az amerikaiakhoz fűződő reményeink szertefoszlottak.

— Nehogy megfogja a nyakad. A huzat, nem? — kérdezi figyelmeztetően a feleségem.

— Nem — válaszolok megint kurtán. Nehezemre esik a pusztaja jelenléte is. Most én is, saját magamnak is teher vagyok. Félek, hogy

ha kiérek, nem az öröm, hanem a kudarc vár reám, s ezt százszor nehezebb elviselnem, ha mások is jelen vannak, ha mások is látják a szenvedésem; ilyenkor szeretnék elbújni, ne lássak senkit, ne kérdezzen senki, ne kelljen válaszolni senkinek. Még elviselhetetlenebb ilyenkor, ha valaki megsajnál s vigasztalni próbál. Egyedül kellett volna jönnöm, az lett volna a legokosabb, de ha mégis minden kész lesz, akkor az átvevésnél legyen ott a feleségem is, ha van megjegyzése, észrevétele, mondja el a mestereknek, ne engem masszírozzon aztán, hogy nem láttam meg a hibát, nem szóltam nekik; inkább viszem most magammal, mint hogy aztán hallgassam évekig.

A híd után a felüljárónál, az intézetből vezető úton hirtelen elélem kanyarodik egy piros Renault, ismerős a rendszáma is, annak tűnik az is, aki benne ül; gyanakszom rá, évek óta, lehet, hogy teljesen alaptalanul, képtelen vagyok a gyanúmtól szabadulni. Amíg élek, gyötörni fog, hogy ki volt az, akkor éjjel, sosem fogok róla megnyugtatóan megbizonyosodni. El-elfelejtem, aztán így, mint most is, váratlanul újra jelentkezik, mikor anélkül is majd szétesik a fejem az idegességtől. Persze, marhaság, végeredményben nagy marhaság, hogy a nádazás miatt is ennyire fölpumpálom magam, mintha valami létfontosságú dolog lenne, s nem egy kis nádtetős kunyhó, amit ha pénze lenne az embernek, legokosabb lenne összedönteni, és építeni helyette egy rendes kis házikót, amelyet építettek erre már nagyon sokan, noha senkinek sem adtak építési engedélyt; én erre egyelőre nem gondolhatok, úgy állunk a pénzzel, hogy azt is számolni kell, hány kéve nád szükséges a tetőhöz, tehát ennek a meglevőnek a karbantartása is nagy gond, hogy is gondolhatnék még egy újabb építésére. Szerencsére ettől nem kell félnem. Mert még csak ez hiányzana. Egy ilyen tetőjavításba is majd belepusztulok, mi lenne velem, mennyi utánjárást követelne még egy új lakhandi építése. Ez most mintha erőnléti edzés lenne. Előkészület az igazihoz. Az építkezéshez.

— A hülye anyádat! — dünyögök a piros Renault-ra. Annyira sürgős volt neki, hogy a mellékútról kivágódott elébem, most meg mintha tudná, mennyire sietek, s ezzel akarna idegesíteni, mászik itt előttem, alig hajt negyvenessel, de állandóan jönnek szembe, előzni sem tudom, kénytelen vagyok zötyögni utána. Válogatott kínszok. Lassú tűzön sütögetik az embert. Ez hiányzik nekem most. Mintha csak így készítenének fel arra, ami tíz perc múlva vár reám a házamnál. Sosem tudhatja az ember. Mikor már mindent

biztosítva lát, úgy érzi, már semmi sem jöhet közbe, előre a menyekben lebeg a boldogságtól, akkor egyszeriben lezuhan a magasból, s tekingethet, hogyan szedi össze magát.

Nem mentem én decemberben a nádazómesterhez, elmúlt a tél, a tavasz is, zárszámadás, tervkészítés, rengeteg dolgunk volt az üzemben, aztán a lakásban is egyik baj a másikat érte, kilyukadt a radiátor, nagy nehezen kicserélték, akkor meg a fürdőszobában repedezett össze a csempe, csupa olyan dolgok, amiket rühellek rendezni, még csak az hiányzott, hogy a tévé dögöljön be, kilyukadjon a boiler, valami baj legyen a kocsival, a jégszekrényvel vagy a mosógéppel, tele vagyunk ilyen műszaki készülékekkel, már meg sem tudnánk lenni nélkülük, de olyan rossz a javítószolgálat, hogy ha valamelyik meghibásodik, hát az kész katasztrófa, az ember már előre retteg miatta; annyi bajom volt, ami naponta, közvetlenül idegesített, a nádtető távolabbra került, ritkábban jártunk ki, kevesebbet gondoltam rá, ha nyugtalanított is néha, a fontosabbnak érzett itthoni bajok eltompították a cselekvésre ösztönző ingerek életét. Az erőmből annyira futotta csak, hogy mikor nagy hó esett, kimentem, kilométereket gyalogoltam, rám izzadt a bunda, kellett ez nekem, mondogattam magamban, de aztán azzal vigasztalódtam, hogy szüksége van az embernek erre a sétára, mozgásra a jó levegőn, ez a feltétele, hogy megőrizze az egészségét; és szemet gyönyörködtető látvány is volt, megálltam a ház előtt a hegyoldalban, végignéztem a még érintetlen tisztaságú hóval borított hegyvonulatokon, lehúztam a tetőről a nagyja havat, aztán elhántam a ház tővéből, nem is esett nehezemre.

Közben megpróbáltam valahol közelebb nádat találni. Ne kelljen olyan messziről hoznom vagy hozatnom.

Mondták, menjek ide a szomszéd falvakba, Ledincére vagy Rakovacra, itt vannak pár kilométerre lenn a Duna mellett a nagy nádasok, közel is lesz, olcsó is, vágatok, amennyi kell, a szállítás se kerül sokba.

Ki is mentem egy márciusi délután, előbb elültettem három őszi-barack-csemetét, sorranéztem a fáimat, számba vettem, mennyi gyümölcs ígérkezik, aztán beültem a kocsiba, s ahogy leértem az útra, nem hazafelé, hanem a nádasokhoz vettem az irányt. Pár perc alatt oda is értem, már a kocsiból láttam, hogy jobb felől, lenn a Dunánál, két-háromszáz méterre az úttól néhányan vágják a nádat. A lápos, mocsaras terepre kocsival nem lehetett behajtani, megálltam a

vendéglő előtt, benn megittam egy kávé, fizettem, aztán kinn megkérdeztem egy öreget, hogy lehet, hol lehet itt nádat venni.

— Van itt rengeteg — mondta —, felét se vágják le, meggyújtják majd... — legyintett.

— Nekem úgy huszonnégy kéve körül kellene...

— Van itt, amennyit akar, csak le kell vágni.

A Duna felé fordult, úgy mutatta a még talpon álló nádrengeteget.

— És kitől lehetne?...

— Itt a szomszédban a hentes, annak is van három-négy hold.

— A hentes?

Megyek a henteshez. Csak az asszonyát találom otthon. Igen, van eladó nád, mondja, de nem tudja, hogyan, milyen feltételek mellett. Megbeszéljük, hogy eljövök másnap, akkor az ember is otthon lesz. A vendéglő előtt hagytam a kocsit, visszafelé menet megállok, milyen a nádvágók munkája, azt szeretném látni. Itt egyre azt mondogatták, hogy nád van, amennyit akarok, csak le kell vágni, így juthatok hozzá legolcsóbban, de még ha szerzek is nádvágó szerszámot, nehezen tudom magamat elképzelni, ahogy ott hajlongok a tocsogóban kezemben a nádvágóval, amíg ki nem lesz a szükséges huszonnégy kéve. Jó lenne közelebb menni, de ódzkodok a tocsogótól, az eső is szemelni kezd, beülök a kocsiba, megfordulok, s hajtok vissza a városba, nem is mentem ki többet, már útközben feladtam nádvágási terveimet.

Az elvégzésre váró munka csak nem hagyott nyugton; emlékeztem rá, hogy Karlóca felé járva láttam nádkúpokat a vasút melletti árterületen, életemben nem jártam arra, most keskeny gázlónkon jutottam be egy tanyára, itt álltak a nádkúpok, de hogy eladjanak belőlük, arról hallani sem akartak, stukatúrnak csinálják meg az egészet, nekik sincs elegendő, nagyon rossz volt a tél, a jég korán letörte az egészet. Aztán eszembe jutott, hogy a nájlonpiac környékén, a Temerini úton is láttam nagy kúpokat, a gazda, egy csont-bőr öregember a réten vágta a télen, ebből vehettem volna, nem is adta drágán, de azt mondta, ez rövidebb szárú, itt a réten csak ilyen van, s ez borításra nem való. Hát akkor előbb majd megkérdezem a mestert, mondtam, s pár nap múlva meg is jelentem nála. Május végén lehetett, úgy alkonyattájt. Nagy örömmel mondtam neki, hogy sikerült nádat találnom, csak az a bökkenő, hogy nem takarónak való.

— Van itten — legyintett —, van itt most olyan vékony szálú, amilyen éppen magának kell. Majd elmegyünk, megnézzük, mert haza is hozott már valamennyit. A múltkor láttam, itt van fölállítva az udvarában. Ha nem adta még el.

Hát ez jó lenne, ha itt lenne az udvarban, van traktora is?, el is szállítaná?, nincs?, azt magamnak kell, persze föl a csomagtartóra, öt-hat kévét egyszerre, négyet fordulok, s meglesz, csak legyen itt az udvarban elegendő.

— Majd meglátjuk, mennyit lehet kiválogatni, tudja, mert nem mind jó, majd én kiválogatom, ami megfelel — magyarázta a nádazómester.

Megnéztük a nádat, az öreg kiválogatott két fuvarra valót, a többiért majd ki kell mennünk. Öreg, beteg nyugdíjasember a nádvágó, kocsija, lova nincs, ezt a pár fuvart úgy hozta be valaki, hogy adtak neki érte nádat.

Hát innen, Temerinből is elég messze kell hordanom, s négyet fordulni, de ez még nem elég, hanem ki kell menni valahova a Jegricska partjára, ott állnak a kúpokba rakott kévék.

No, mit lehet tenni, törődtem bele, most már egyenesben vagyunk, gondoltam, minden megvan, ami kell, fölhordom a nádat, s mihelyt a mesterek ráérnek, halasztgatás nélkül kezdjük is a munkát. Most már essünk túl rajta minél előbb. Mindjárt itt az évi szabadságok ideje, aztán meg megint nyakunkon az ősz, egy éve lesz, hogy elkezdtük az előkészületeket, és sehol semmi. Most már nem az idegesített, hogy micsoda nagy munkák előtt állok, inkább amiatt ettem magam, hogy a sok huzavona, tépelődés, tapogatózás után még mindig átlátok a nádtetőn. A képességeimben kezdtem kételkedni, az, hogy még mindig nem sikerült megjavíttatni a tetőt, hogy az erőfeszítéseim ennyire eredménytelenek, ez kikezdte az önbizalmamat. Lehet, hogy nemcsak a nádazásban vagyok ilyen ügyetlen, hanem a munkahelyemen, a családi életemben is ennyire tehetetlenül állok a problémák előtt, ennyire betegesen és gyógyíthatatlanul képtelen vagyok a legegyszerűbb, a legmindennapibb ügyek elintézésére is. Ebbe a következtetésbe nem lehetett belenyugodni. Nem szavakkal, most tettekkel kellett bizonyítanom az ellenkezőjét, önmagam előtt is.

Szerencsémre volt azért valami, amit szembe tudtam állítani a magamat tehetetlennek feltüntető képpel: valahányszor végigjártam a gyümölcsöskertem, újra és újra meggyőződhettem róla, hogy a

hajtás, a gyümölcs kifogástalanul fejlődik, rendszeresen permetezem őket, gyomtalanítom a földet, példásan rendben tartom a kertet, nem kell, hogy biztasson, nógasson senki, örömmel végzem a munkát. Ezt senki sem tagadhatja, de hogy önmagamat is meggyőzzem a képességeimről ahhoz ez most nem volt elegendő, a tetőjavítást kellett minél előbb befejeznem.

Vittem is mindjárt az első nádfuvar, másnap hajnalban a másodikat, igyekeztem, kerüljön a nád halaszthatatlanul a helyére, minden fuvar után gondosan letisztítottam a kocsit, mikor leraktam a kévéket, a kút mellett lemostam, letöröltem, ragyogott a narancspiros színe, mint mikor új volt; vigyáztam rá kezdettől fogva, gondosan karbantartottam, nem látszott rajta egy karcolás sem.

A mesterekkel úgy beszéltek meg, befejeznek még két tetőjavítást, aztán úgy két hét múlva jönnek hozzám, június közepe táján végre fölkerül a nád a tetőre. De nekem már, úgy látszik, sosem sikerül valami úgy, ahogy terveztem. Valami előre nem látható akadály mindig közbejön.

Az utolsó forduló közben történt valami, amit a legtapasztaltabb mesterek sem tudtak előre megjósolni.

Kora hajnalban megálltam a nádvágó ember háza előtt. Az ember most is horgászni ment, benyitottam a kapun, az udvaron nem láttam senkit, vártam, hogy a kutyaugatásra megjelenjen valaki: a házból a lányuk lépett ki vékony hálóingben, a férje már elment a gyárba, a kisgyerek még aludt, ő meg arra kért, várjak egy kicsit, a péknél van az anyja, jön nemsokára.

Már hajnalban forrón süttött a nap, sétáltam az árnyékos oldalon, egyre türelmetlenebbül tekingettem, meresztgettem a szemem, de az asszonyt nem láttam. Unalmamban, elfáradtan beültem a kocsiba, nemrég jelent meg az újságban folytatásokban az új közlekedésbiztonsági törvény magyarázata, félreraktam őket arra számítva, ha valahol majd várakoznom kell, előveszem s olvasgatom őket, így hasznosan üthetem agyon az időt. Ezt tettem most, belemerültem az olvasásba, mikor nagy csörömpölésre, recsegésre riadok föl: egy gyerek rémült arca, bicikli, iskolatáska. Ez az első, amit látok, a kép, ami rögződik bennem.

— Hát te? — szállok ki a kocsiból, megijedtem, nem történt talán nagyobb baja.

A fiú rémületében nem tud megszólalni.

— Nem láttad a kocsit? Hová néztél — faggatom.

Némán rángatja a vállát, fogdossa, tapogatja a térdét. Nagyon megüthette.

— Hogy nem vetted észre? — firtatom egyre, nem értem, hogy hajthatott neki világos nappal az előtte, az úton álló gépkocsinak.

— Hát... elfordultam... egy... — dadogja még mindig ijedten. Nézem az arcát, aztán a térdét.

— Menni bírsz?

— Bírok... lassan...

Intek neki, menjen. Aztán vizsgálom csak a kocsit. A számtábla félig letört, a motorház födele elől kicsit behorpadt, néhány helyen lepattogott róla a lakk. Hát ez nem kellett. Kétéves a kocsi, vigyáztam rá, tisztán tartottam, nincs rajta egy karcolás sem. Nem volt eddig. Most vége, megtörtént, ezt már visszacsinálni nem lehet. Szokás szerint erjedni, duzzadni kezd bennem a gyanú, talán én vagyok ennek is az oka, nem jó helyen álltam meg, a fiatalasszony, még mindig hálóingben, kiszól az ablakon, hogy hajtsak be az útról a kapu előtti bejárathoz, ez a figyelmeztetés is a gyanúmat táplálja. Még jó, hogy nem jött erre rendőr, gondoltam, hiszen nem a jobb, a bal oldalán állok az útnak; ám ez nem tesz semmit, hiszen végeredményben mindegy, hogy milyen irányba van fordítva egy, az út szélén veszteglő kocsi, hacsak az a tábla a távolabbi sarkon — csak a visszáját láthatom —, hacsak az nem jelez parkolási tilalmat.

Így tépelődök magamban, mikor megjön végre az asszony, mentegőzik, hogy a privát péknél járt, ott van csak rendes kenyér, az államiban hol megégetik, hol meg kovászos marad, de ennél a privátnál mindig sokan vannak, sorba kell állni, nem is gondolta, hogy ma korábban jövök, mint máskor. Mondtam, hogy sok a dolgom, azért siettem, hogy előbb beérhessek az üzembe; nem is vártunk aztán, beadta csak a lányának a kenyeret, s már indultunk is ki a Jegricska partjára az utolsó fuvar nádért. Kiválogattuk, fölraktuk, lekötöttük a hat kévét, s a kátyús dűlőúton zötyögtünk hazafelé, a házuk előtt kiszállt, én meg folytattam az utat tovább az utcájukban, nem hajtottam ki a főutcára, nehogy találkozzak rendőrrel, még az kell, hogy leállítsanak, s kezdjenek piszkálni, hogy nem jól erősítettem föl, hogy hosszabb a nád, mint a kocsi, hogy nem jeleztem piros vagy sárga vagy milyen kendővel, meg így, már ahogy némelyik rendőr tudja macerálni az embert; szerencsésen ki is értem a sorompóhoz, aztán tovább Újvidékig nem történt semmi baj, átertem a hídon is, de ha már úgy kezdődött a nap, hogy hajnalban

nekem hajtott a kerékpáros, hát hogy lehetne szerencsésebb a folytatása: megtörténik, amitől annyira félttem, de én annyi mindentől félttem, addig idegesít most ez a Renault, amíg nem csinálok valami nagy marhaságot, hülye voltam, állat, azon az éjszakán is, ha belegondolok, nem tudtam parancsolni magamnak, és megtörtént az, amit magam előtt is mindennél inkább szégyellek, szeretném örökre elfeledni, hinni, hogy sosem történt meg; elveszett, akkor éjjel önmagam előtt is elveszett a becsületed, ezt meg jóvátenni már nem tudom soha többé, akármennyire akarnám is, tudomásul kell vennem, hogy ez lehetetlen, hiába minden erőlködés, idegenkedés, eszem csak magam, emészttem, és cammogok a sorban, előzni nem lehet, csúcsforgalom, torlódás, megáll a kocsisor, éppen a falu előtti kanyarban, ahol összeszűkül az út, olyan rögtönzött összekötő, átjáró ez, amíg teljesen el nem készül az aluljáró; itt történt meg a balhé a náddal, az utolsó fordulóval, valamikor öt-hat héttel ezelőtt, amikor amúgy is nagyon siettem föl, már késtem, sokáig kellett az aszszonyra várnom, s akkor itt a kanyarban, ahol elszűkül az út, egy jókora gödör van ott, az aszfaltozók hagyták, nyilván elfogyott az anyagjuk, mikor az átjáró részt ragasztották a régi úttesthez, ebbe a gödörbe ment bele a jobb első kerék, mire a zökkenéstől meglódukt a nád, s mind a hat kéve lecsúszott előre a motorház födelére, onnan meg a kocsi elé; elsötétült előtttem a világ, szerencsémre jók még a reflexeim, nyomban lefékeztem, ott álltam a kanyarban a kocsival, s a széjjelcsúszott nádkévékkel, hiába, nem szorítottam meg eléggé a kötelet, vagy nagyon előre raktam a kévét, nehogy hátracsúszsának, de ezen töprengeni nem volt idő, gyorsan kellett cselekedni, jöttek utánam a kocsik, az elszűkült út miatt nem tudtak kerülni, integettek, lehülyéztek, hogy miért pont a kanyarban álltam meg, annyi eszem sincs, hogy kicsit előrébb álljak, nekem meg égett a pofám, gyorsan kioldoztam a kötelet, raktam vissza a kévét, közben tekingettem, nem jön-e rendőrkocsi, erre gyakran szoktak cirkálni a járőrök, a szerencsétlenségben nagy szerencse lesz, ha sikerül megúsznom, hogy nem csapnak le rám, nem büntetnek meg vagy nem szidnak össze úgy-ahogy fölraktam újra a nádat, s nyomban előbbre hajtottam nyolc-tíz métert, óvatosan, nehogy megint lehulljon a rakomány, s mikor úgy láttam, nem vagyok annyira útban, kiszálltam, s nyugodtabban megigazítottam és lekötöztem, leszorítottam a hat nádkévét. Megizzadtam közben, folyt rólam a verejték, de örülhettem, hogy viszonylag olcsón megúsztam ezt a

balhét, könnyen karambolt is okozhattam volna, s ezt megint az én hanyagságom, felületességem miatt, amiért elmulasztottam rendszeren megszorítani a kötést. Az első három fuvar jól sikerült, előre örültem, hogy könnyen, nagyobb baj nélkül megúsztam a nádszállítást, oktalanul félttem tőle; eszembe jutott a nádvágás, ott Rakovacnál és a Duna menti lápos, micsoda marha ötleteim voltak, még az kellett volna, hogy ötvenéves fejjel nekilássak a nádvágásnak; csak azért, mert úgy olcsóbb lenne, nahát, ennyit már megengedhetek magamnak, négy fuvar nádat Temerinből fölviszek a Nagyszurdokig, ez igazán nem tesz tönkre, négy forduló, az olyan kétszázhatvan kilométer, tizenhat-tizenhét, legtöbb hús liter benzin, mi az?, örültem magamban, s mint annyiszor, most is bebizonyosodott, hogy nyugtával dicsérd azt a bizonyos napot, levonhatná ebből a tanulságot az ember, de hiába, én legalábbis nem tanulok belőle, a megannyi tapasztalat ellenére is rendre elkövetem egymás után ugyanazokat a hibákat. Az öreg szomszédom mondja néha: Már ne legyen olyan gyerekes!, s alighanem jó a meglátása, ilyen vagyok, sokszor ilyen benyomást teszek másra, s a télen is, ahogy a hordóval kapcsolatban mondta, igazat kellett neki adnom: félig volt vízzel a vashordó, kinn hagytam a kút mellett, ő meg többször figyelmeztetett, öntsem ki belőle a vizet, mert megfagy és kinyomja az alját, ilyenkor, ezt hallva, a feleségem is nyomban rámondta, hogy igen, ki kell önteni a vizet, menjünk, fordítsuk föl, ne fagyjon bele, én meg erre mindig csak legyintettem, hogy nem kell, nem fontos az, s mikor ők továbbra is erősködtek, hogy veszélyes a hordóban hagyni, akkor jöttem elő az utolsónak tartott érveléssel, hogy ha üresen áll ott, akkor valaki fölveszi és elviszi, erre mosolyodott el az öreg, hogy ne legyek már ilyen gyerekes, hát ha éppen el akarja vinni valaki, akkor fogja, kiönti belőle a vizet, semmiből sem áll, és elviszi: hogy most félig van vízzel, az igazán mit sem jelent a biztonságot illetően.

Hiába a figyelmeztetés, de ez a tegnapi még nagyon közeli, hatása alól nem szabadulhatok, nem tudom hinni, hogy mire kiérünk, a mesterek befejezték a munkát, végre kész a tető, sikeresen átjuttottam egy olyan megpróbáltatáson, amely már régóta kínos szorongással töltött el. A tegnapi meglepetés olyan volt, úgy fejbe kólintott, biztosra vehettem, egyhamar nem tudok magamhoz térni a keserű döbbenetből.

Ilyentéjban igyekeztem fel tegnap is, úgy beszéltek meg, hogy

délután négy-öt óráig dolgoznak, aztán viszem őket a buszállomásra, mennek haza, reggel hatkor ugyancsak az állomáson várom őket, s másnap, mármint ma délutánra átvehetem a felújított tetőt.

Amolyan eső előtti fülledt meleg volt, megálltam a föld végénél, legelőbb a tető felé repült a türelmetlen tekintetem, egyik mestert sem láttam, nem álltak fönn az állványokon, nem láttam őket lenni a ház körül sem. Csak mikor leereszkedtem a hegyoldalban, a szőlősorok között, csak akkor vettem észre, hogy a nagy cseresznyefa árnyékában alszanak. Ebéd utáni pihenő, gondoltam, elégük lehetett a náddal ott fönn, a tetőn, nem is fiatalok már, a forróságban rájuk fér a pihenés.

— Pihennek egy kicsit — mondtam, látva, hogy fölneszeltek.

— Hát muszáj — mondta a mester fiatalabb társa.

Arra gondoltam, hogy a forróságra céloz, hogy amiatt muszáj abbahagyni a munkát s lepihenni kicsit. A mester gyorsan eloslatta bizonytalanságomat.

— Elfogyott a nád.

— El? — esett le az állam, s a tetőt kezdtem fürkészni, hogy állnak, mennyi kell még, reménykedtem, hogy csak két-három kéve hiányozhat.

— Ha lett volna elég, ma be is fejeznénk — állt föl a fiatalabb.

— De nem tudunk mit csinálni — tette hozzá.

Míntha szemrehányás is érződött volna a hangjában: nem hoztam elég nádat, nem tudnak mit csinálni, csak vesztegetik az időt. Az öreg mellém lépett, a kis diófa mellől együtt néztük a befejezetlenül álló tetőt.

— Mennyi kell még? — kérdeztem szorongva, eszembe jutott, hogy jártam öt-hat héttel előbb az utolsó fuvarral, egyszeriben úgy éreztem, ennél a mostaninál nem érhetett volna kellemetlenebb meglepetés.

— Mennyi? — tűnődött el az öreg. — Kell ide még vagy tizenhat kéve, hallja.

— Tizenhat?! — csodálkoztam, borzasztóan sokalltam.

— Annyi kell — bólogatott, s körülvezetett a házon, lássam a tető másik oldalát is, úgy magam is pontosabban megítélhetem a még hiányzó nádmennyiséget.

Ajánlotta is mindjárt: legjobb lesz, ha most hazaviszem őket, ki-megyünk, megrakunk egy fuvart, mennyit rakott föl a múltkor?, nyolc kévét elbír?, aztán reggel, hajnalban majd kicsit korábban

mehetek, s akkor behozzuk a másik nyolc kévét; hallgattam csak, mit tehettem, az öreg már kigondolta a legjobb tervet, nincs értelme vitatkozni vele, ha ő azt mondja, még tizenhat kéve kell, hát akármilyen nehezemre esik is, hozni kell, nem tehetek mást, fölösleges lenne minden fejtörés, okoskodás, ha be akarjuk fejezni a munkát, akkor még nád kell, nem lesz könnyű mulatság idehozni, különösen félttem a nyolckévé fuvartól, a múltkor a hat is lecsúszott, meg a csomagtartóm, az alumíniumcsövek is nagyon meghajoltak már a tehertől, megtörténhet, hogy eltörnek, akkor pedig úgy összekaristolják a kocsi tetejét, hogy festethetem az egészet, és számolhatom majd, hogy mennyibe került a nádazás; de vállalnom kell a kockázatot, majd csak eljövök valahogy, a múltkori balhémera nem is hivatkozhatnék, hallgattam vele, szégyelltem volna elmondani nekik, menjünk hát, legyünk túl rajta, mindegy már, a múltkor lecsúszott nád úgylis összekarcolta a motorház födelét, ez a kényszerhelyzet, ahogy csak egy nappal később itt kell állnom, s éppen a Renault után, töprenghetek a balszerencsémről, kell ez nekem?, most nyugodtan alhatnék otthon, nincs annál édesebb, mint az ebéd utáni álom, megtehetném én is, vagy ebédelhetnék a várban az amerikaival, ahelyett izzadok itt a forró kocsiban, így fő a saját levében az ember, idegeskedés, nem vár-e megint olyan meglepetés, mint tegnap, s hogy hihetném, hogy most majd jobban járok, mikor váratlanul elém robbant ez a gyanút ébresztő kocsi, s nem sikerült elkerülni, itt áll az orrom előtt, makacsul, kíméletlenül emlékeztetve vele szembeni tehetetlenségemre: ha a fejem tetejére állok, sem tudok tőle megszabadulni, túrnöm kell, bármennyire szenvedek is, el kell viselnem, bele kell törődnöm a gyötrődésbe, minden lázadás, erőlködés eleve hiábavaló; lehet, hogy hülyeség is a görcsös gyanakvásom, most már régóta jól megvagyunk, az égvilágon semmit se mondhatok a feleségemre, de ez mit sem könnyít a bajomon, azok után hogy tudnék hinni neki?, nem érdekel, egyszerűen ez marad, hogy nem érdekel, mit csinál. Ez a magatartás lehet, lehetne a legelviselhetőbb.

Most már fogytán a türelem, innen is, onnan is szirénáznak a forró kocsisorból. Indul is a menet nemsokára, éppen jókor, nem oltottam el a motort, egyhelyben működött, bemelegedett, felforrnt a víz, az automata bekapcsolta a ventillátort, bal lábammal benyomom a tengelykapcsoló pedálját, jobb kézzel markolom a sebességváltó karjának fényes, fekete gombját, beidegződött mozdulatok,

előretolom a kart, bal lábam fölemelem a pedálról, s indul a kocsi, gondolkodás nélkül, álmában is így csinálja ezt az ember, most megrázkódik, vasszerkezetek szabálytalan összeütődése, súrlódása, fülsértő erőszakhangok, szinkrónzavarok a mozdulataimban.

— Vigyázz! — fordul felém a feleségem.

— Nem tört össze a fogaskerék — nyugtatom meg, s gördülünk tovább a sorban.

Türelmetlenül és kíváncsian sietnék, hogy minél előbb megtudjam, mi történhet, mi jöhet még közbe, hogy a szándékomat megakadályozza. Az este kivittem őket, s hoztam az újabb nyolc kévét, pedig lett volna más dolgom, mikor az öreg előadta a tervét, annyira zavarban voltam, hogy eszembe se jutott, csak menet közben csapott belém a villám, hogy estére pártértekezletem van, mindenképpen ott kell lennem, már az előzőről is hiányoztam, s most ha kimegyek a nádért, semmiképpen sem érhetek vissza délután hat órára, akkor azonban már valahol a nájlonpiac tájékán voltunk, nem tehettem ki a mestereket, nem kezdhettem el nekik magyarázni, hogy jaj, én most nem mehetek sehova, nekem értekezletem van, s különben is ez volt az egyetlen módja, hogy a reggeli fuvarral együtt idejében a helyszínen legyen a még szükséges tizenhat kéve; a hideg lelt ki már a gondolatra is, hogy esetleg megint el kell halasztani a befejezést, még az kell, hogy jöjjön valami vihar és elvigye a félig kész tetőt, akkor aztán jól nézünk ki, volt már elég huzavona, most már fejezzük be a lehető leggyorsabban. Majd egy éve már, hogy elkezdtük az előkészületeket, közben többször abbahagytuk, aztán újra hozzáfogtunk, s végül úgy látszott már, hogy az évi szabadság előtt megleszünk vele, minden feltétel meg is volt ehhez, hanem mikor a megbeszéltnapon kimegyek értük, azt mondja az öreg, hogy már ne haragudjak, de a társa levágta a herét, szépen meg is száradt, hát azt kell behordaniuk, nehogy megázzon, nagyon mondja már a rádió az esőt, s ha csakugyan rájön, akkor tönkremegy, megfeketedik, nagy kár lenne, már ne haragudjak, mondta többször is a jövő héten, akkor biztos; annyira fölkészültem már a munkára, olyan rosszul esett az elodázás, hogy belém szorult a szó.

— Azt nem lehet, jövő héten nem lehet — mondtam hosszabb szünet után, s aztán elmagyaráztam, hogy egy hét múlva indulunk nyaralni, a nádazás tehát most már csak akkor kerülhet sorra, ha hazajövünk a tengerről.

Június vége felé volt ez, azután, ahogy egy szombati napon a

nagy meggyzüretet megtartottuk. Rengeteg termett, nem győztük szedni, egyszerre megért mind a tizenöt fa, szép nagy szemű volt, fekete, édes, meghívtuk a jó barátokat, voltunk vagy húszan a gyerekekkel együtt; remek napsütéses idő ígérkezett, szerencsére reggel gyönyörű, rostélyosnak való karajt kaptunk a halpiaci hentes ismerősünktől, minden készen állt ahhoz, hogy vidáman, jókedvvel teljen el a kirándulás. Már reggel nyolckor indultunk, s nem tiltakoztak a korai felkelés ellen azok sem, akik pedig a hétvégen rendre tízig aludtak. Mindenki megkapta a feladatot, ki a húst hozta, ki a bort, a másik a sört, a Coca-Colát, az ásványvizet, zöldhagyma, saláta, zöldség termett kinn, arról nem kellett külön gondoskodnunk.

Igazi parádés lakoma ígérkezett, olyat eszünk ma csakugyan, hogy az ujjunkat megnyaljuk utána. — Nézzétek, milyen gyönyörű húst kaptam — bontotta ki a csomagot a feleségem. — Nem is tudom, mikor láttam már ilyen karajt!

Előkerült a pálinkásüveg, aztán uzsonnára szeleteltek fel sajtot, sonkát, szedtek hozzá retket, zöldhagymát, itt kinn a levegőn megéhezik az ember, egyetek, gyertek, már csak nem éhezünk! — biztattuk egymást. Enni kell, aztán kezdődik a nagy munka, a tűzrakás, rengeteg hús van, mire ez megsül, csak jó tüzet kell rakni, hogy rendesen megsüljön, ki?, majd a Miki meg az Évi lesz a szakács, Miki már rakhatja a tüzet, a gyerekek kezdhetik idehordani a fát, van finom meggyfagyókér, tudjátok, hogy azon a legjobb sütni, olyan íze lesz, hogy!, a rostélyosnak ez a legjobb, a meggyfagyókér.

Hangosak voltunk, jókedvűek, megraktuk a tüzet, s akkor kezdődött a baj, elment a kedvem az evéstől, sokáig tartott amíg megsült a rengeteg hús, Miki meg Évi az egészet végigmarakodta, nem elég!, tegyél még rá!, ne szólj bele, meglátod, hogy nem sül meg, kiabáltak egymásra annyira, hogy végül nem a karaj íze, hanem a civakodás maradt meg az emlékezetemben. Alig vártam, hogy menjünk a tengerre. Nem szóltam hát nekik az aggályaimról, vittem őket tovább Temerin irányába, beletörődve abba, hogy az esti pártülésen nem leszek jelen; fészkelődtem, feszengtem magamban néha, csak nyugtalanított az igazolatlan kimaradás, végtelenül kedvetlen lettem, pedig alig egy jó órával előbb még madarat lehetett volna velem fogatni, olyan örömmel, annyira magabiztosan igyekeztem föl a szőlőhegyre, nem is álmodva arról, milyen újabb ajánlatokkal lepnek meg majd a mesterek. Megtettem aztán reggel a másik fordu-

lót is, s most, most már igazán hinnem kell, hogy nem jött semmi közbe; de lehet, hogy én kishitű vagyok, a körülmények, ezek mostohasága hatott oda, hogy nem tudok nagyvonalú lenni, talán túl sok sebet kaptam, s nagyon kicsi az immunitásom a szorongáskiváltó ingerekkel, vírusokkal szemben, nem sok kell ahhoz, hogy felboruljon az egyensúlyom, elég volt most, hogy a Renault élém kanyarodjon, s nem tudok menekülni az amúgy is szorongásos állapotomból, hiába próbáltam megelőzni, s hiába akartam, nem mehetek el mellette jobbról most sem, ahogy megállt Kamenica központjában, balra jelez, de nagy a szembejövő forgalom, várnia kell, s nekem is, közben állandóan a fékpedálon a jobb lábam, lejtőn állunk, könnyen megtörténhet a koccanás, már ezért is jó lett volna mellette jobbról elmennem, de keskeny az út, sehogy sem férek el, állnom kell mögötte türelmetlen tehetetlenséggel, néha meg tudnám fojtani, rettenetesen gyűlölöm az előttem lévő kocsiban ülő férfit, pedig hülyeség, lehet, hogy teljesen alaptalan a gyanúm, s különben is, ha megtörtént is, végeredményben semmi az egész, a legtermészetesebb emberi dolog, én is megvettem hányszor más asszonyával, ez az éppen, ami elviselhetővé teszi az életet, számtalanszor győzöttem s meg is győztem már erről magamat, de újra és újra csak belém mar a gyanú, s olyankor a legésszerűbb érvelés is hatástalan marad, semmi sem csillapíthatja az önmarcangolást.

— Menj már, a keserves istenit — harapdosom a szavakat fogaim között, s mikor végre a Renault kitér előlem, aztán már akadály nélkül folytathatjuk utunkat, gyorsan fölérünk, ahogy megállok a ház előtt, már a kocsiból látom, kész a tető, a mesterek mindent elraktak, eltakarítottak, a szomszédtól kért akácrudakat kell még csak visszahordani.

— Akkor megvan? — nézzük elől-hátul a tetőt.

— Meg. Nézzék meg, mit szólnak hozzá — jön közelebb az öreg.

Tiszta, új nád, formás tető, elszegve, levarrva, tetején egy bádogkúp fogja össze. A látvány is mindjárt más, s ami még ennél is fontosabb, jöhetnek az őszi esők, jöhet a téli havazás, a tavaszi olvadás, nem kell félnünk a beázástól.

— A nád most elég lett? — nézek körül.

— Elég. Két kéve megmaradt — mutatják, ott van, egy meggyfához támasztva.

— És meddig bírja ez majd most? — firtatom tovább.

— Úgy nyolc évet ki kell hogy bírjon.

— Kibír ez tized is — teszi hozzá, toldja meg a mester munkatársa.

— Na, jól van — mondom elégedetten, már fölszabadultan —, akkor megittak mindent, sör, bor, pálinka, elfogyott mind?

— Dehogy fogyott — mondják egyszerre.

— Ó, hát nem is ittak — tréfálkozok most már, ahogy a teli üvegekre téved a tekintetem.

Leülünk a cseresznyefa alá, de közbe-közbe még a tető felé fordítom a fejem, mintha nem akarnám elhinni, hogy minden kész, nincs több probléma, a tető miatt nem kell többet idegeskednem.

Nem könnyű megszokni ezt a gondtalan állapotot, mint a megszállott, keresem az okot az aggodalomra.

— Nem lesz ez most nagyon nehéz? — kérdezem. — Kibírják ezt ezek az oszlopok, a télen, ha rájön a hó?

— Kibírják, hogyan bírják — nyugtatnak meg.

— Nem roskad össze?

— Dehogy roskad!

Mintha minden lehetséges veszélyt számba akarnék venni, így védekezve előre a kellemetlen meglepetések ellen. S ők nem kis elégedettségre rendre elosztatják minden gyanúmat.

Megint eszembe jut az a hollandiai nádtető villa, újra jóleső érzés fog el: ilyen nincs erre senkinek. Hiába, nincs annál jobb, mint mikor a szorongás, idegeskedés, elkeseredés és mindenféle kiábrándulás után minden jól végződik, a kitartó küszködés, a sokszor hiábavalónak hitt erőlködés mégis meghozza az eredményt. Ezt élvezem most. Ezek azok a helyzetek, amikor az ember egyik pillanatról a másikra elfelejti a kellemetlenségeket, amiktől — azt gondolta — nem fog megszabadulni soha már. Ritkán van szerencsénk ilyen pillanatokhoz, pedig mindennél inkább szükségünk lenne rájuk, érthető, hogy minden alkalommal mohón kapva kapunk utánuk. Ezt éreztem, ezen merengtem a cseresznyefa alatt ülve. — Megyünk-e? — kérdezi a mester. — Mindjárt, csak kicsit lemosom a kocsit. Csak az elejét — válaszolom. Én, aki mindig ragyogó tisztán tartottam, most egyszerre szégyellem, hogy nem mostam le, épp a szemem előtt éktelenkedik az üveglapon. Rászáradt, s tudom, kínkeservesen lehet lekaparni.